

Dr. Kolláth György

A grafológia jogi hátterében is több a kérdés, mint a válasz. Senki sem generalista (jogi) csodadoktor. Szakkérdésre sem csak egy válasz adható. Biztos iránytű a modern alkotmányosság eszméje. E szerint mindennél fontosabb a jogait gyakorló ember. Bármiféle hatalom tőle ered és hozzá tér vissza, érte és általa, az ő javára történik minden. Egyetlen szakma sem engedheti meg magának, hogy ezt az embert kifordítsa, rossznak találja, majd eldobja.

Cím Emberi önazonosság és a papírforma

Dátum
2005.05.18.

Gyorsan változó terepen kell érvényeset állítani a sokszor biztonság, kiszámíthatóság, minőség és méltányosság nélkül működő jogról. Elinfláldott, elveiben és etikai alapjaiban ingatag, követő jellegű, napi problémák által is torzult joganyag próbál lépést tartani a modern igényekkel. Gyakran nem sikerül ez. Sok a hézag, a jogi kollízió, de sok a görcsös konzervativizmus is.

Több társadalmi alrendszer ezek egyszerre jellemeznék, húznak vissza. Alkalmassint a grafológusoknál is megfigyelhető paradigma-váltás. A korábbi, államközpontú és paternalista szisztémát elhagyták, s az nem is jöhet vissza. De talán nem érkeztek el még perfekt módon a szabad, nyitott, túlzásokat is a felszínre hozó, modern törvények által vezérelt emberi jogi szisztémába. Már nem - még nem helyzet ez, mellyel szinte senki sem elégedett. Drasztikus társadalom-átalakulás során szükségszerű a felfordulás. De az már nem végzettségű, hanem rajtunk is múlik, hogy a változás jó irányba halad-e, átmenetisége, bizonytalansága meddig tart és kiknek kedvez, és van-e biztosíték arra, hogy sikerrel végigmegy a modernizáció?! Bajt abban látok, hogy több területen összehangolatlan tüneti kezelés, koncepciótlanság, 4 évenként változó, túlpolitikálódott látszat-cselekvés köti le a szűkös erőforrásokat.

Tény: az ember identitásának általános és szakosított területeire is betört a piacgazdaság. Így ma már DNS-minta, poligráf, személyiségi teszt, avagy páros kézírás-próba alapján emberi kapcsolatok, sorsok ítélték „életre-halára”. Holnap talán egy csillagjós kezében lesz a sorsunk, majd őutána, stílszerűen Szent Péterhez folyamodhatunk. Tréfán kívül, sokszor még azt sem tudhatjuk, hogy kézimunkánk nyomán ki a döntnök? Gyakran nem közhatalóság, hanem magán-munkáltató, sajtó, olykor egy kutató, vagy egy amatőr lélekű. Nem mindegy. Egy hatóságnak alá vagyunk rendelve, de nem lehetnénk bárkinek kiszolgáltatva. Jogorvoslatot sem legfeljebb csak az idő nyújt majd. Immár rutinszerűen kerülhet egymással szembe a piac kereslete-kínálata és a jogállam értékeinek védelme. Többnyire az előbbi nyer, ha pedig néha az utóbbi, akkor büntetőjog elmarasztalás adhat fenyegető zárszót.

Ügyvédként gyakran látom, hogy amit tilos volna a bűnüldöző igazságszolgáltatásnak megtennie (pl. engedéllyel nem rendelkező, vagy túlterjeszkedő titkos információ-gyűjtés, és -elemzés), azt tálcán szolgálja fel bárkinek pár százezer forintért egy (fél)legális magánszolgáltató. Ez az „amit szabad Jupiternek, nem szabad az ökörnek”-elv káros megfordítása.

Előttünk több klasszikus dilemma áll. Vajon minden olyan dolog, módszer előbb-utóbb legalizálható-e, amit fizikailag-technikailag már meg lehet valósítani? Lehetséges, illetőleg szabad: vajon ezek szinonimák? Válasz: nem! Még nem dőlt el, melyik az erősebb: a szakmai etika, mely óvatosságra, a veszélyek felismerésére és minimalizálására int. Avagy a pénz és a kurázszi: ne legyünk ügyetlenek és passzívak, amit itthon tiltanak, azt elvégzik külföldön?! Csak magunknak ártunk?! Jómagam felelete: nem minden engedélyezhető, amit a hatalom nem képes betiltani, ezzel kordában tartani. Az emberek jogviszonyaiban nincsenek állatkísérletek. Alapértékek dolgában nem szabad

Dr. Kolláth György

---

engedményt tenni. Az alapértékek azonban nem lehetnének kormányonként változó világnézetiek! Egy modern európai állam világnézetileg semleges.

Igaz-e vajon, hogy amit nem tudunk megakadályozni, annak az élére kell állni, mert csak úgy lehet mederben tartani? Esetleg még, illetve már úgy sem. Példa: válóperben bedobhat-e a kikapós asszony egy DNS-mintát annak igazolására, hogy nem a férjé a gyermek, ergo mehet a férfi megalázva, üres kézzel, ahová akar? Az ún. azonosság-jogvitákban nem ritka a joggal való visszaélés szándéka. A cél jogállamban nem szentesíti az eszközt.

Nem ugyanaz, hogy önmagamot elemzem, vagy más keres fogást rajtam így. Nem mindegy, hogy egy sorozatgyilkos személyiségét, motivációit kell-e feltárni, avagy egy sztár esendőségét, árnyoldalait nézné kárörvendően a kíváncsi olvasó. A jogsértések világát nem számítva a feltétlen önkéntesség helyes. Szakmailag is csak ennek van valódi értéke, hitele. Fontos az a különbség is, ami az adott személyre vonatkozó információ megszerzése és azon túli, netán későbbi, ártó szándékú felhasználása között feszül. Nem igaz, hogy ami már birtokon belül van, az onnantól szabad préda. Nem közkinccs még a közszereplő magánélete sem!

Megkerülhetetlen tudni, hogy mi az erősebb: a jogállamiság, s annak részeként az emberi jogok tisztelete, vagy a szent magántulajdon, s az abból kinövő, bármiféle, piacbarát szükséglet-kielégítés?! Valójában a totális tiltás és a gyeplő bedobása között széles sáv van, melyben az okos állam korlátok és garanciák között utat enged az egyéni igényeknek, s a tudomány fejlődésének, mert végső soron ő van az emberekért, és nem fordítva. „Mindent vagy semmit”- alapon ítélni, szabályozni műhiba. A jogállam törvénye erősebb, és előbbre való, mint a szabadpiac érdeke és pénze.

Nagy felfutás nem csak az igénylők, de a szolgáltatók oldalán is mutatkozhat. Ha sok az eszkimő, de kevés a fóka, vajon kinek jut abból, ami másnak is járna? Ki dönt minderről, s minek az alapján? Meglátásom szerint még nincsen jó válasz. Az állam görcsösen óvna a régi status quo-t, de eseti törvénykezéssel, ha baj van, ötletszerűen változtatgat is rajta. Legújabbban az ún. szakértői törvénymódosítás próbál felmutatni valami kis eredményt a lakásmaffia ellen. Ehhez a piac újrafelosztása kevés. A grafológia területén a dilemma így is megfogalmazható: 15 évvel a politikai rendszerváltás után vajon meddig élnek még az ősi monopóliumok, bejáratódott, anyagilag is gyümölcsöző kapcsolatok? Koncessziója lehet valakinek az egyetlen, biztos, kényelmes igazságra? Szerintem – ritka kivételtől, főleg a garanciát nyújtó jogi megoldástól eltekintve - nem. Az ország közügyeinek zöme mára plurális, verseny-elvű lett. Szakmai tekintetben vajon mi a fontosabb: az, hogy ki mondja, vagy az, hogy mit mond és hogyan verifikál?! Válaszként: inkább arra hajlanék, hogy egyre kevésbé a kötött névjegyzék, a monopolhelyzetű kiváltság érvényesüljön. Sokkal inkább a teljesítményben testet öltő szakmai névjegy, adott személyhez, műhelyhez kötött minőségbiztosítás számítson. Világszerte, így nálunk is szabad bizonyítási rendszer működik – szakértői igazmondási kényszerrel.

A társadalom, a jogvédő civil világ, a fogyasztó kezd öntudatra ébredni. Felismeri, hogy 15 évvel az emberi jogok primátusára épülő jogállam kezdete után a legfőbb alapjog, az emberi méltóság joga – talán a grafológia terén is - olykor veszélyeztetett helyzetben kerülhet. Arról van szó, hogy egy külső személy - ráadásul szakmai titkok tudója - beelát egy másik emberbe, jóval-rosszal minősítheti őt. És aztán? Mégsem mindig garantálják, hogy a profil-kép csakis időleges, célhoz kötött és minden más szempontból is korrekt felhasználásra kerülhet. Néha panaszkodnak a próba alávetettjei: amikor pl. kérték, hadd ismerjék meg a rájuk vonatkozó értékelést, minősítést „titokvédelem” címén ezt tőlük megtagadták. Ez nonszensz, mivel éppen tőlük függ, őket védi a titkosság. X,Y adatának gazdája nem a cég, hanem a személy önmaga, akit felesleges és álságos megvédeni éppen önmagától. Jogeset: egy állásban lévő (!) személy kirúgására azért került sor, mert vonakodott mintát adni. Rögtön ráfogták: bűnös oka lehet az ellenállásnak, nem közējük való. Megint máskor egy korábbi, nem 100 %-ig őszinte mintája nyomán a vértlen delikvensben vélték

Dr. Kolláth György

---

megtalálni az intézmény tolvaját (vélelmezvén, hogy aki hazudik, az lop is)?! Az ilyen és hasonló hibák, erőszakolt tévutak esetében mindig a sértett mellett a helyünk.

A vadhajtás veszélye az, hogy olyanféle hatalomra vezethet, mint ami volt Thomas Mann híres írásában (Márió és a varázsló) Cipolla kezében. Az egyik ember jogalany, a másik jogtárgy!? Sok ember ma sem tudja, nem éli át, hogy neki abszolút – sérthetetlen és elidegeníthetetlen – joga volna önazonosságához, önrendelkezéséhez, privacy-jéhez. Sokan ezt luxusnak, úri passzióknak vélik. Beletörődnek abba, hogy ha joguk van is önmaguk autonómiájához, túl sok közülük mégsincs hozzá. A korábbi diktatórikus paternalizmust a vadkeleti piacgazdaság kiszolgáltatottsága, egzisztenciális bizonytalansága váltotta fel. A pusztá megélhetésért sok ember bármiről lemondani kész. Nem jól teszi, de ez nem az ő bűne, tehát kapjon segítséget abban, hogy jogaiért kiállhasson!

Szükséges mindehhez kellő empátia, és a határterületekkel való eredményes együttműködés is. Bizarr érzés a lélekbe látó szakemberekkel úgy találkozni, hogy elég egy autogram, s máris többet tudnak rólam, mint jómagam. Túlzás, de nem pusztán képzelődés ez. Olvasom, hogy a grafológiának a humán erőforrás kiválasztásán túl a kriminalisztikában, a pedagógiában, sőt a gyógyászatban is van szerepe. Mindjárt ott vagyunk, ahol a legbelsőbb titkaink, a legérzékenyebb adataink képződnek. Nem elég csupán, hogy a szakember betartja szakmája normáit. Az is kell, hogy erről és a feltétlen - baj esetén különösen fontos - segítőkézségéről látványosan biztosítson bennünket a rendszer egésze. Miután megvan a külső én-kép, érkezzék segítség rendezni azt, ami nem jó, de kezelhető. Hasonlattan: Önöknél evidensen elválhat a „diagnózis” és a „terápia”, csak az nem szabad, hogy a kép-alkotást közöny kövesse. Gyakran a kliensnek a rossz „bizonyítvány”, a lélek viharait leleplező személyiségképpel való szembesülés is fájhat úgy, mit bármely más betegség. Ironikus vízió: még pár év, és a szövegszerkesztőm, avagy a gondolataimmal irányítható computerem is képes lesz lebuktatni engemet? Nyilván nem így van, de ritkán hallani a megnyugtató, meggyőző szavakat.

Nagy utat tettek meg a grafológia fél évszázad alatt. A konferencia címével: „korszerű kézírás-vizsgálat” 52 évvel ezelőtt szerettem volna először találkozni. Akkor voltam elsős kisdíák, akinek folyton rávert a bal kezére a tanítónéni, ha ott látta a ceruzát. „Vedd a másik kezébe!” –szólt a parancs még a XX. század közepén is.

Még egy személyes mozzanat: ha muszáj, a beszéd sebességével jegyzetek, de 2-3 nap után már magam se tudom elolvasni, megfejteni a kézírásomat. Normális ez? Ha állást keresnek, a fejevadászok biztosan kiszuperálnának, mint betű-vetésre alkalmatlant, és vajon hová fordulhatnék „jogorvoslattal”? Mennyi fals képzet, rossz beidegződés, komplexus él bennünk, ügyfelekben. És bár nincs igazunk a szorongás lényegét illetően, úgy vélem: a jogi és a „kéz-próbás” szakma etikai kötelessége oldani a görcsöket, védeni a kiszolgáltatottakat, és szakszerű, perrendtartás-szerű bizonyítási eszközökkel, technikákkal és érvekkel segíteni az igazságszolgáltatás munkáját. Van tehát pár közös nevezőnk!

Az alkotmány 54. § (1) bekezdés így szól: „ A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit sem lehet önkényesen megfosztani”. E szabály világszínvonalú értelmezéseként az Alkotmánybíróság több határozatában a következő elvi tételeket mondta ki: „Az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá...ez különbözteti meg az embert a jogi személyektől, amelyek teljes szabályozás alá vonhatók, nincs 'érinthetetlen' lényegük”. Az emberi méltósághoz való jog általános személyeségi és anyajog, amelyre minden esetben hivatkozni lehet az egyén autonómiájának védelmében. A méltósághoz való jog funkciója az emberi életek közötti egyenlőség biztosítása is. Az emberi méltóság joga az élethez való joggal fennálló egységében korlátozhatatlan. Következésképpen: minden ember alkotmányosan elismert joggal bír a saját személyisége,

Dr. Kolláth György

---

autonómiája, sérthetlensége tekintetében. E joga zömmel felette áll még a törvényhozásnak is, tehát bármiféle törvényt az Országgyűlés sem alkothat vele szemben. Evidensen felette áll a méltóság joga a különböző szakmák olyan próbálkozásának, amelyek a személyt pusztán tárgynak, a beavatkozás eszközének vélnék, avagy pénzzel előre megválthatónak gondolják a személy sérelmeit, megaláztatását, titkait. Az ún. valóságosok, nyilvános és szélsőséges kísérletek, próbák erre nincsenek tekintettel. Holott a magyar polgári jog fél évszázada tartja: nincsen személyhez fűződő jogsértés, ha a jogosult hozzájárult, feltéve, hogy a hozzájárulás megadása társadalmi érdeket nem sért, nem veszélyeztet. A jogszerű körön kívüli megállapodás semmis. Senki nem csinálhatja magából a köz ellenében és szemé előtt, más közreműködésével - üzeni a jog. Az élet más. Etikusi szakember mégis ilyen próbálkozás esetén védené a delikvenst magával szemben is, pusztán, mert ember. És mert a bolondot is ugyanakkora, másokéval egyenlő méltóság illetné meg, mint pl. az akadémikust – akár felismeri, akár nem. Ne nyissa ki a tv-ét vagy a bulvárlapot az, aki még hisz elemi értékekben. Axióma: a büntetőügyek kötelező normáin kívül, felül 100 %-ig és következetesen tartsanak ki a méltóságot tisztelő szakmaiság, önrendelkezés és az annak papírfelméjét jelentő tájékozott beleegyezés megléte mellett. A „csak ne ártani!” parancsa nem csupán orvosetikai imperatívusz.

Zárómondatnak valami szép, szakértőkre jellemző gondolatot szánnék. Ezt: a grafológusok is mindenről tudnak egy keveset, egy /nem is túl/ kevésről pedig tudnak gyakorlatilag mindent. Tudás-alapú társadalomban ez igazán megnyugtató.

/A korszerű kézírás-vizsgálatról tartott nemzetközi konferencián elhangzott előadás kivonata/